

ประกาศมหาวิทยาลัยขอนแก่น

(ฉบับที่ 1040/ 2553)

เรื่อง หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการขึ้นทะเบียนพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ จุลชีพ และเซลล์เพาะเลี้ยง-

ด้วยมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีนโยบายที่จะพัฒนาเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยที่มีการสร้างองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ชีวภาพแขนงต่าง ๆ เพื่อเป็นฐานในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ดังนั้นเพื่อเป็นการปกป้องสิทธิอันชอบธรรมในผลงานการประดิษฐ์ซึ่งเป็นทรัพย์สินทางปัญญาของนักปรับปรุงพันธุ์และมหาวิทยาลัย ตลอดจนเป็นการส่งเสริมให้มีการสร้างสรรค์ผลงานอย่างต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยขอนแก่นจึงได้กำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการขึ้นทะเบียนพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ จุลชีพ และเซลล์เพาะเลี้ยง ไว้ดังนี้

ข้อ 1. ประกาศนี้ เรียกว่า “ประกาศมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฉบับที่ 1040 / 2553 เรื่อง “หลักเกณฑ์ในการขึ้นทะเบียนและการจัดสรรผลประโยชน์พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ จุลชีพ และเซลล์เพาะเลี้ยง” โดยการขอขึ้นทะเบียนและการขึ้นทะเบียนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ระบุในประกาศฉบับนี้

ข้อ 2. ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3. บรรดาข้อความในประกาศ คำสั่ง ข้อบังคับหรือข้อตกลงอื่นใดที่ประกาศไปแล้ว แต่ขัดหรือแย้งกับประกาศฉบับนี้ให้ใช้ประกาศฉบับนี้แทน

ข้อ 4. ในประกาศนี้

“มหาวิทยาลัย”	หมายถึง	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
“ศูนย์วิจัย”	หมายถึง	ศูนย์วิจัยเฉพาะทางหรือศูนย์วิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
“พันธุ์พืช”	หมายถึง	กลุ่มของพันธุ์พืชปรับปรุงหรือค้นพบใหม่ที่มีพันธุกรรมและลักษณะทางพันธุศาสตร์เหมือนกัน มีคุณสมบัติเฉพาะตัวที่สม่ำเสมอคงตัว ซึ่งแตกต่างจากพันธุ์พืชอื่นในพืชชนิดเดียวกัน และให้หมายรวมถึงต้นพืชที่ขยายพันธุ์ให้ได้กลุ่มของพืชที่มีคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้น
“พันธุ์สัตว์”	หมายถึง	กลุ่มของพันธุ์สัตว์ปรับปรุงหรือค้นพบใหม่ที่มีพันธุกรรมและลักษณะทางพันธุศาสตร์เหมือนกันหรือคล้ายกัน มีคุณสมบัติเฉพาะตัวที่สม่ำเสมอ คงตัว ซึ่งแตกต่างจากพันธุ์สัตว์อื่นในสัตว์ชนิดเดียวกัน และให้หมายรวมถึงสัตว์ที่ขยายพันธุ์ให้ได้กลุ่มของสัตว์ที่มีคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้น

“จุลชีพ”	หมายถึง	สิ่งมีชีวิตขนาดเล็กมาก มี 5 จำพวก ได้แก่ Bacteria, Protozoa, algae, Fungi, viruses มองด้วยตาเปล่าไม่เห็น ต้องดูด้วยกล้องจุลทรรศน์
“เซลล์เพาะเลี้ยง”	หมายถึง	กลุ่มเซลล์ที่ได้จากการเพาะเลี้ยง การส่งถ่าย (transfer) และอื่นๆ มาเป็นเวลานาน มีความสามารถในการแบ่งตัวเพื่อเพิ่มจำนวนได้เรื่อยๆ ตรวจจับที่ได้รับความเสียหายเพาะเลี้ยงที่เหมาะสม ซึ่งเซลล์ที่แบ่งตัวได้มีคุณลักษณะทางพันธุกรรมเหมือนกันทุกประการ
“นักปรับปรุงพันธุ์”	หมายถึง	บุคลากรของมหาวิทยาลัยที่ทำการปรับปรุงพันธุ์หรือพัฒนาพันธุ์จนได้พันธุ์ใหม่
“การโคลน”	หมายถึง	พืชหรือสัตว์ที่ได้ขยายพันธุ์โดยพันธุวิศวกรรม การขยายพันธุ์โดยไม่ใช้เพศ หรือมีพ่อหรือแม่พันธุ์เดียวกัน
“พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ จุลชีพ และเซลล์เพาะเลี้ยงที่ขึ้นทะเบียน”	หมายถึง	พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ จุลชีพ เซลล์เพาะเลี้ยงที่นำมาขึ้นทะเบียนเพื่อเป็นหลักฐานกับสำนักงานบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยมีลักษณะตามประกาศแนบท้าย และสำนักงานฯ ได้ออกหนังสือแสดงการขึ้นทะเบียนพันธุ์พืชดังกล่าว
“คณบดี”	หมายถึง	คณบดี ผู้อำนวยการ ศูนย์ สถาบัน สำนัก หรือหัวหน้า หน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่เทียบเท่าคณะและให้หมายถึงผู้อำนวยการวิทยาเขตหนองคาย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
“สำนักงานฯ”	หมายถึง	สำนักงานบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ข้อ 5. ให้นักปรับปรุงพันธุ์นำผลงานการปรับปรุงพันธุ์หรือพัฒนาพันธุ์ขึ้นใหม่ไม่ว่าจะในสาขาวิชาใดรูปแบบใด ไม่ว่าจะเป็นงานอันเกิดจากการดำเนินงานตามภาระหน้าที่ของบุคลากรหรืองานอันเกิดจากการได้รับเงินจากแหล่งทุนใด ๆ ก็ตาม มาขึ้นทะเบียนไว้ที่สำนักงานบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บข้อมูล หากเป็นผลงานที่ได้ปรับปรุงขึ้นในอดีตที่ผ่านมา ผลงานดังกล่าวจะต้องยังคงมีการใช้ประโยชน์อยู่ในปัจจุบัน

ข้อ 6. สิทธิในความเป็นเจ้าของพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ จุลชีพ และเซลล์เพาะเลี้ยง ที่บุคลากรได้แก่ ศุนย์วิจัย ลูกจ้าง ข้าราชการ พนักงานมหาวิทยาลัย หรือผู้รับจ้างจากมหาวิทยาลัยทำการปรับปรุงพันธุ์หรือโคลนขึ้นโดยใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ วัสดุดิบ สถานที่ ฯลฯ ของมหาวิทยาลัย ให้สิทธินั้นเป็นของมหาวิทยาลัยหรือตามที่สัญญาการรับทุนระบุ

ข้อ 7. การขอรับขึ้นทะเบียนพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ จุลชีพ และเซลล์เพาะเลี้ยง ให้สำนักงานบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาทำหน้าที่ขึ้นทะเบียนเพื่อแสดงว่าพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ จุลชีพ และเซลล์เพาะเลี้ยงดังกล่าว ได้ปรับปรุงขึ้นหรือค้นพบใหม่โดยหน่วยงานในมหาวิทยาลัย ทั้งนี้การขึ้นทะเบียนดังกล่าวเป็นเพียงการขึ้นทะเบียนภายในมหาวิทยาลัยเท่านั้น มิใช่เป็นการรับรองพันธุ์

7.1 กรณีที่เป็นพันธุ์พืชที่มีรายชื่อตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช นักปรับปรุงพันธุ์สามารถยื่นเรื่องขอรับการขึ้นทะเบียนผ่านสำนักงานฯ ได้โดยตรง เพื่อให้สำนักงานฯ ยื่นเรื่องขอรับความคุ้มครองต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

7.2 กรณีที่เป็นพันธุ์พืชที่ไม่ได้อยู่ในรายชื่อตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช ให้นักปรับปรุงพันธุ์เสนอต่อสำนักงานฯ ผ่านคณะบดีที่ตนสังกัดเพื่อดำเนินการขึ้นทะเบียนต่อไป

ข้อ 8. หากพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ จุลชีพ และเซลล์เพาะเลี้ยงที่ปรับปรุงพันธุ์หรือโคลนขึ้นใหม่นี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ให้สำนักงานบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาดำเนินการจัดสรรผลประโยชน์ให้กับนักปรับปรุงพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ จุลชีพ และเซลล์เพาะเลี้ยง ในสังกัดของมหาวิทยาลัย โดยเทียบเคียงกับประกาศมหาวิทยาลัยฉบับที่ 1070/ 2550 เรื่อง “หลักเกณฑ์และอัตราการจัดสรรผลประโยชน์จากผลงานด้านทรัพย์สินทางปัญญา” โดยอนุโลม

ข้อ 9. การออกหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ จุลชีพ และเซลล์เพาะเลี้ยง ให้มหาวิทยาลัยขอแทน โดยสำนักงานบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาเป็นผู้ออกหนังสือรับรอง

ข้อ 10 หากหน่วยงานภายนอกประสงค์ที่จะขอใช้พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ จุลชีพ และเซลล์เพาะเลี้ยง ให้นักปรับปรุงพันธุ์แจ้งต่อสำนักงานฯ เพื่อจัดทำสัญญาก่อนทำการส่งมอบให้กับหน่วยงานดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อจัดระเบียบการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ผลงานที่ขึ้นทะเบียนตามประกาศนี้

ข้อ 11. หากพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ จุลชีพ และเซลล์เพาะเลี้ยงที่ได้ปรับปรุงหรือโคลนขึ้นใหม่นั้นเป็นการดำเนินการร่วมกันหรือสนับสนุนการดำเนินงานในลักษณะใดลักษณะหนึ่งระหว่างหน่วยงานของมหาวิทยาลัยและหน่วยงานภายนอก หากก่อให้เกิดผลประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ให้ทั้งสองฝ่ายทำการเจรจาตกลงเรื่องผลประโยชน์กันก่อนที่จะเริ่มดำเนินการจัดสรร ทั้งนี้มอบให้สำนักงานบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาเป็นผู้แทนมหาวิทยาลัยทำการเจรจากับหน่วยงานภายนอก

ประกาศ ณ วันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2553

(รองศาสตราจารย์กิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย)

รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและการถ่ายทอดเทคโนโลยี
ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประกาศแนบท้าย

ลักษณะของพันธุ์พืชที่รับขึ้นทะเบียน

พันธุ์พืชที่จะขึ้นทะเบียนได้นั้นจะต้องประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความสม่ำเสมอของลักษณะประจำพันธุ์ทางด้านสัณฐานวิทยา สรีรวิทยาหรือคุณสมบัติอื่นที่เป็นผลเนื่องจากการแสดงออกของสภาพทางพันธุกรรมที่จำเพาะต่อพันธุ์พืชนั้น
2. มีความคงตัวของลักษณะประจำพันธุ์ที่สามารถแสดงลักษณะประจำพันธุ์ได้ในทุกครั้งของการผลิตส่วนขยายพันธุ์พืชนั้น เมื่อขยายพันธุ์ด้วยวิธีทั่วไปสำหรับพืชนั้น
3. มีลักษณะประจำพันธุ์แตกต่างจากพันธุ์อื่นอย่างเด่นชัดทางสัณฐานวิทยา สรีรวิทยาหรือคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งเป็นผลเนื่องจากการแสดงออกของสภาพทางพันธุกรรมที่แตกต่างกันจากพันธุ์พืชอื่น

*****

**รายชื่อชนิดพันธุ์พืชที่สามารถจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่
ตามประกาศของกองคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร**

1. ข้าว	26. มะละกอ
2. อ้อย	27. มันสำปะหลัง
3. มะม่วง	28. ไม้ดอกสกุลขมิ้น
4. กล้ายไม้สกุลหวาย	29. มะนาวไทย
5. หนุ้าแฝก	30. ส้มเขียวหวาน
6. โป๊ยเซียน	31. น้อยหน่า
7. หยก	32. มะขาม
8. มะเขือเทศ	33. เงาะ
9. พริก	34. กล้ายไม้สกุลแวนด้า
10. แดงกวา	35. ไม้ดอกสกุลหน้าวัว
11. แดงโม	36. บอนสี
12. มะระ	37. ยางพารา
13. ผักบั้งจีน	38. มะปราง
14. ผักคะน้า	39. กล้าย
15. ผักกาดกวางตั้ง	40. มะเฟือง
16. ถั่วฝักยาว	41. ชวนชม
17. บัว	42. ลั่นทม
18. ยูคาลิปตัส	43. แก้วกาญจนา
19. ข้าวโพด	44. ฝรั่ง
20. ถั่วเหลือง	45. สัก
21. ถั่วเขียว / ถั่วเขียวผิวดำ	46. กระถินณรงค์
22. ส้มโอ	47. แดงเทศผิวเรียบ และแดงเทศลายนูน
23. ทุเรียน	48. ขนุน
24. ลิ้นจี่	49. ปาล์มน้ำมัน
25. ลำไย	50. พัก / แพง